

CZU: 821.135.1(478).09=135.1

VLADIMIR BEȘLEAGĂ – UN DESTIN ÎN SLUJBA LITERATURII ȘI LUCIDITĂȚII

Pe 25 februarie 2025, s-a stins din viață Vladimir Beșleagă, scriitor de prim rang al literaturii române din Basarabia, un spirit lucid, critic și mereu preocupat de destinul cultural și identitar al spațiului dintre Prut și Nistru.

Născut la 25 iulie 1931 în satul Mălăiești, Grigoriopol, Vladimir Beșleagă a fost fiul lui Vasile și al Fevroniei-Eugenia Beșleagă. A absolvit Universitatea de Stat din Moldova (1955), unde a urmat și doctorantura, având ca temă de studiu creația românească a lui Liviu Rebreanu.

Debutul său literar s-a produs în anii '60, iar romanul *Zbor frânt* (1966) a marcat o cotitură în literatura postbelică basarabeană, impunându-l drept o voce distinctă, preocupată de sensul existenței umane, de confruntările etice și frământările conștiinței.

Alte romane importante, precum *Acasă* (1976, reeditat ulterior sub titlul *Nepotul și textul comentat*), *Ignat și Ana* și *Durere* (1979), au confirmat profunzimea și forța epică a operei sale.

Vladimir Beșleagă a fost un înaintemergător al romanului psihologic în spațiul literar basarabean, remarcabil fiind volumul *Viața și moartea nefericitului Filimon...*, scris în anii '60 și publicat abia în 1988. În cărțile cu tematică istorică, *Sânge pe zăpadă* (1985) și *Cumplete vremi* (1990, 2017), epica se împletește subtil cu eseistica, ilustrând o conștiință literară și civică profund angajată.

În perioada post-sovietică, Beșleagă a adus în atenție tematica istorică și social-politică prin volumele *Cruci răsturnate de regim. Mănăstirea Răciula* (2006), *Conștiința națională sub regimul comunist totalitar* (2008) și *Destine transnistriene* (2010). În anul 2024, apare cea mai recentă carte a lui Vladimir Beșleagă: *...o viață din/spre... Europa Liberă: interviuri, comentarii, jurnale, memorii*.

Activ și în viața publică, Vladimir Beșleagă a fost deputat în primul Parlament al Republicii Moldova (1990-1994). De asemenea, a ocupat funcții importante în Uniunea Scriitorilor din Moldova și a fost director al Muzeului Republican de Literatură „D. Cantemir”. A semnat eseuri, reflecții și note memorialistice în publicații culturale și literare de prestigiu.

Opera sa a fost recunoscută și apreciată pe plan național și internațional, fiind tradusă în mai multe limbi.

A primit Premiul de Stat al RSSM (1978), Premiul „George Bacovia” (1993), Premiul de Excelență (2004), precum și Premiile Uniunii Scriitorilor pe anii 2002 și 2014. În 1991, a primit titlul de „Scriitor al Poporului”, iar în 2003, „Ordinul Republicii” (distincție pe care a decis să o returneze).

Manuscrisele operelor sale esențiale se păstrează, prin generozitatea autorului, în fondurile Muzeului Național al Literaturii Române, constituind o moștenire de preț pentru generațiile viitoare.

Memoria și opera lui Vladimir Beșleagă vor rămâne mereu vii, fiind un reper al demnității, profunzimii gândirii și artei literare autentice.

N.B. De-a lungul anilor, revista *BiblioPolis* a găzduit mai multe texte semnate de și despre Vladimir Beșleagă, reflectând atât angajamentul său față de valorile culturale și identitare ale Basarabiei, cât și impactul operei sale asupra cititorilor, scriitorilor și criticilor literari din întreg spațiul al limbii române:

- **Cum văd bibliotecile noastre...** : [personalități marcante despre BM la aniversarea a 125-a: acad. Mihai Cimpoi, Grigore Vieru, Ion Ungureanu, Vladimir Beșleagă, Victor Teleucă, Lenuța Burghilă, Mihai Nicolae, Silvia Todea, Nadia-Cella Pop, Lidia Ungureanu, Titus Știrbu, Ion Borș] // *BiblioPolis*. – 2002. – Vol. 3, Nr 3. – P. 52-53. – (*Vox populi*).
- **Cogut, Sergiu.** O abordare din perspectivă dialogică a romanului *Zbor frânt* de Vladimir Beșleagă // *BiblioPolis*. – 2009. – Vol. 31, Nr 3. – P. 99-103. – (*Eseu*).

- **Beșleagă, Vladimir.** Ce e cu... povestea... azi? Sau de la stilizare la...sub-ti-li-zare! : [despre poveste și plagiat] / Vladimir Beșleagă, Grigore Botezatu // BiblioPolis. – 2013. – Vol. 49, Nr 3. – P. 213-222. – (*Laborator de creație*).
- **Beșleagă, Vladimir.** „...Imaginația lui Dumitru Crudu...” : [D. Crudu – poetul, dramaturgul, prozatorul, marele gânditor...] / Vladimir Beșleagă // BiblioPolis. – 2013. – Vol. 48, Nr 2. – P. 170-175. – (*Laborator de creație*).
- **Caldare, Elena.** Vladimir Beșleagă este unul dintre cei mai reprezentativi scriitori ai literaturii române din Republica Moldova : [despre întâlnirea scriitorului Vladimir Beșleagă cu liceenii la Liceul-Internat Municipal cu Profil Sportiv organizată de Bibl. „Alba Iulia” : în discuție romanul *Zbor frânt* din programul *Chișinăul citește o carte*, ediția 2014] / Elena Caldare // BiblioPolis. – 2014. – Vol. 54, Nr 4. – P. 180-182. – (*Manifestări culturale*).
- **Pozdirca, Mariana.** Romanul *Zbor frânt* de Vladimir Beșleagă [Chișinău: Cartier, 2013] : (analiza planurilor, a lumilor paralele) / Mariana Pozdirca // BiblioPolis. – 2014. – Vol. 53, Nr 3. – P. 199-201. – (*Impresii de lectură*).
- **Beșleagă, Vladimir.** Vladimir Beșleagă: un prieten total al bibliotecilor... : [interviu cu scriitorul Vladimir Beșleagă la 90 de ani, sărbătorit la Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu”] / consemnare de Raia Rogac // BiblioPolis. – 2021. – Vol. 83, Nr 4. – P. 62-81. – (*Anul Vladimir Beșleagă*).

*Fotografie: Muzeul Național al Literaturii Române din Chișinău
Consemnare: Ivan PILCHIN*

CZU: 821.135.1(478).09-31=135.1

ISAI ȘI FILIMON – DOUĂ PERSONAJE FRACTURATE DE ISTORIE

*Dr. Nadejda IVANOV,
Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu” al
Universității de Stat din Moldova;
Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”*

Din anul apariției romanului *Zbor frânt* (1966), creația lui Vladimir Beșleagă se bucură de un interes deosebit din partea cititorilor, criticilor și cercetătorilor literari. Opera sa, de o profunzime și o sensibilitate fulminantă, frapează de fiecare dată prin nuanțarea stărilor personajului bulversat de cruzimea războiului